

Matajur

GLASILO BENEŠKIH SLOVENCEV

Lit. 20.—

VIDEM, 16. - 31. DECEMBRA 1951.

Leto II. — Štev. 31

UREDNIŠTVO in UPRAVA via Mazzini, 10 - Videm-Udine

Naročnina: letna 350.— lir, 6 mesečna 180.— lir.

Dajte nam našo pravico

Vsakikrat, ko začenjamo novo leto se porajajo v naših srcih novi načrti in novo upanje. Zdi se nam, kot da bi začetek novega leta pomenil nekaj novega, nekaj posebnega za nas, saj pravi celo pregovor, da: »Novo leto prinaša novo življenje«.

V resnici pa mislimo predvsem na občutek, ki ga imamo ob tej priliki o dogodivščinah enega leta. Zdi se nam, da bo prešlo zelo mnogo časa, preden prilemo na konec leta in ob njegovem začetku se nam zdi leto dolgo kot cela večnost. Po tem pridejo dnevi skrbi in dela, človek se navadi misli, da smo začeli novo leto in niti ne opazi, kako naglo minevajo dnevi dokler ne začneja odpadati listje z drevoja in pride prvi mraz ter nastopi z zimsko dobo kratek odmor v deht na polju. Tedaj šele opazimo, da bo skoraj minilo tudi to novo leto. Tako sedaj zaključujemo tudi leto 1951, ki se bo umaknilo novemu, večjemu letu, katero nam bo zopet prineslo nove iluzije in novo upanje. Ne preostaja nam torej drugega kot dejstvo, da je zopet minilo leto, minilo tako naglo, da tega skoraj opazili nismo. Kaj pa smo napravili do trega v tem razdobju?

Ko je mineval dan za dnevom, se nam je zdelo, da nismo nikoli nič dokončnega napravili, čim je minil en dan, je bilo treba misliti, kaj bomo delali jutri. Sedaj pa si že lahko vzamemo toliko časa, da se ozremo nazaj in da premerimo in preverimo delo enega leta.

Pri tem se moramo spomniti predvsem volitev 10. junija, ki so pomenile naše prvo uveljavljanje kot ljudje, ki so priznavljeni na borbo za priznanje in spoštovanje svojih pravic.

S tem je bil napravljen prvi korak in zavedamo se da bo treba storiti še mnogo drugih korakov in da jih bomo tudi napravili vedno bolj samozavestno in vedno bolj odločno, ker v borbi se krepi naša zavest in po prilih uspehih gremo bolj odločno po naši poti. Nasa pot se je komaj začela, saj je komaj osem let, odkar se je naše ljudstvo zbuvalo iz dolgega spanja in po tem, kar smo v tem obdobju dosegli, lahko pričunamo, kako daleč bomo prišli čez nadarjenih osem let.

Govorimo o borbi za priznanje naših pravic. Tudi kadar je borba pravična in temelji na pravu ter hoče da zmaga pravica, ostane vedno le borba in morda se ne sploh govori o borbi naš sedaj, ko z zaključkom leta praznujemo tudi letnične praznike, ki so tako dragi vsem naročom, še posebej pa našemu ubogemu ljudstvu, kateremu pomenijo bežični prazniki tudi rojstvo novega upanja.

Za naš narod, ki živi v bedi, je Božič tisti dan, v katerem se sme upati na boljše čase, je dan ko se v ljudeh porajajo posebni občutki in se vsi čutijo bolj dobri in bolj dobrohotno naklonjeni proti svojim bližnjim. Na dan Božiča se slišijo le besede o miru in zato nečemo biti prav mi tisti, ki govorijo o borbi. Rajše kot borbo, pa čezrav je pravičra, bi tudi mi imeli mirno delavnost, ki je bolj prikladna našemu stanju. Zato pa nečemo danes znova poudariti: »Ni smo nikoli uporniki, nismo kakšni spletkarji, nismo kakšnih zahrbtnih ali tajnih namenov. Gre nam predvsem za izboljšanje položaja našega ljudstva, teh delovnih ljudi, ki se trudijo brez prestanka in si ne morejo dovoliti niti kratkega oddiha, ter nimajo niti toliko časa, da bi pomislili, kakšne so njihove pravice«.

Zato smo prepričani, da lahko z vsjo upravičenostjo še enkrat ponovimo našo poročilo: »Dajte ljudstvu to, kar mu pritiče, priznajte mu prostovoljno njegovo pravico. Če storite to bo naše delo za-

ključeno in lahko bodo nastali najboljši odnosi med tistimi, ki ukazujejo in med onimi, ki te ukaze izvajajo. Priznajte torej iz ljubezni pravico tega ljudstva, ker prostovoljno priznanje in dodelitev je mnogo boljše in mnogo lepše, kakor pa če se je v to prisiljeno po razvoju dogodkov«.

Morali bi že končno spoznati, da bodo naše pravice prej ali slej priznane in uveljavljene. Zato li bilo mnogo boljše, če nam jih daste iz ljubezni, zaradi mirnega sožitja med narodi in zaradi ljubezni do pravice.

BESEDE, KI NISO NAM NAMENJENE

V tragičnih dneh zadnjih tednov, ko je bila Italija prizadeta od velikih povodnj, ki so razdejale makatero njene najbolj rodovitne predele, je ljudstvo bilo tako prevzeto od novic, ki jih je porušalo po radiu ali čitalo v časopisju, o dramatičnem položaju v poplavljenih krajih, da ni več sledilo razpravam in debatam v parlamentu, kadar v njih ni bilo govora o nesrečah, ki so bile v zvezi s poplavo.

Danes pa, ko lahko rečemo, da smo se zopet pomirili, je prav, da se spomnimo tudi naslednjih stvari:

V preteklem novembru je bilo v senatu mnogo govora o zakonu, ki predpisuje pravila za izvolitev občinskih svetov v Boccenski pokrajini. Kot je vseru znano, imajo ta pokrajina in bližnja področja avtonomen statut. Vendar pa je nastal spor med deželno in med državo glede tega, kdo ima pravico, da izdela pravilnik za občinske volitve, ki se do danes sploh še niso izvedle. Spor so rešili tako, da bo izdelala pravilnik za volitve deželna uprava, ki pa se bo morala držati pri tem navodil, ki jih bo dala država. Na ta način ima tudi tokrat zopet vmes svoje prste država.

Debate se je udeležil tudi notranji minister Scelba. Ko je odgovarjal na obtožbe nekaterih opozicionalcev, ki so trdili, da se vlada nezakonito vmešava v stvari, ki zadevajo samo deželo, je med drugim dejal, da ima država namen spoštovati pravice jezikovnih manjšin, ki so v Italiji«.

Lepe, dobre in demokratične so te besede, vendar pa žalobog skrivajo v sebi jezuitsko politiko. Če bi te besede odgovarjale tudi dejstvom, bi bil položaj nas, beneških Slovencev, popolnoma drugačen. Tako pa je položaj naše manjšine tisti, ki najbolj jasno demantira dober namen vlade. Čeprav nas je 60.000, pa nimamo ne samo avtonomnega statuta, kot velja za Gornje Poadižje, ampak nam ne priznajo niti najosnovnejšega človeškega prava, kot je pravica do poučevanja naših otrok v materinskem jeziku. Vlada, ki prav dobro pozna naš položaj, se dela kot da bi mi sploh ne obstojali, da bi nas tako ne bilo treba pristihi med narodne manjšine. Kdo ve, morda se boji slovenskega ekspanzionizma in se baš zato krajevni organi podvizajo in pošiljajo na višja mesta izjave o italijanstvu naših dolin«.

Le zakaj jim je toliko na tem, da nas hočejo prisiliti k izjavi, da smo »italianissimi« in zakaj ne zahtevajo kaj podobnega tudi od prebivalcev v Milanu in v Rimu?

Mislimo, da so že vsi opazili, v kakšno smešno propagando so zapadli tisti fidentistični krogi, ki imajo ves interes, da ribarijo v kalnem in da se pokažejo kot zaščitniki in branilci italijanstva »na skrajnih mejah domovine«.

Se razume, da na ta način ne more priti na dan resnica, ker na višjih mestih rajši verujejo takim krajevnim spletkarjem, ki še vedno z domotožjem sanjajo o fašističnem dvasetletju, ko so lahko neovirani in nekažnovani razgrajali po naših dolinah.

Povišanje družinske doklade delavcem v Belgiji

Sporočamo, da je belgijska vlada s prvim oktobrom t. l. povišala vsem delavcem, ki delajo v tej državi, torej tudi našim emigrantom, družinske doklade in sicer za prvega otroka 315 frankov, za drugega otroka 315 frankov, za tretjega otroka 430 frankov, za četrtega otroka 525 frankov, za petega 695 frankov.

Kadar pa mi izjavljamo, da se bomo za izboljšanje položaja našega ljudstva, ras pitajo z lažnivci. To pa je zato, ker vlada sama ni prav nič iskrena in si misli, da bo med lažniki zmagal tisti, ki bo lagal bolj na debele.

Ko sta prišli po prvi svetovni vojni pod italijansko oblast Julijska Krajina in Južna Tirolska, je prebivalstvo v teh dezelah takoj prijaviilo svoje dohodke na tisti pravičen in pošten način, na kakršnega je bilo navajeno pod bivšo Avstrijo. Italijanska vlada pa je podvojila davke, ker je sumila, da ga hočejo ljudje prevarati in so prijaviili manj dohodkov, da bi plačali manj davkov. Posledica je bila gospodarski propad mnogih, kar je vzbudilo splošno nezadovoljstvo.

Če je danes Gornje Poadižje po tolik letih doseglo svojo avtonomijo, se je zgodilo to zato, ker je tamkajšnje prebivalstvo združeno in v slogi znalo uveljaviti svojo voljo. Vendar pa tudi sedaj ne opuščaja borbe, ker se zaveda, da še vedno obstoja nevarnost, da bi vlada, potem ko je rešila videz in po sili razmer postala demokratična, ne začela zopet z nekdanjo fašistično prakso in bi zopet ne začela diktirati svojih zakonov tudi tam, kjer je bila že podana avtonomija, kakor smo videli iz zgoraj omenjenega poizkusa.

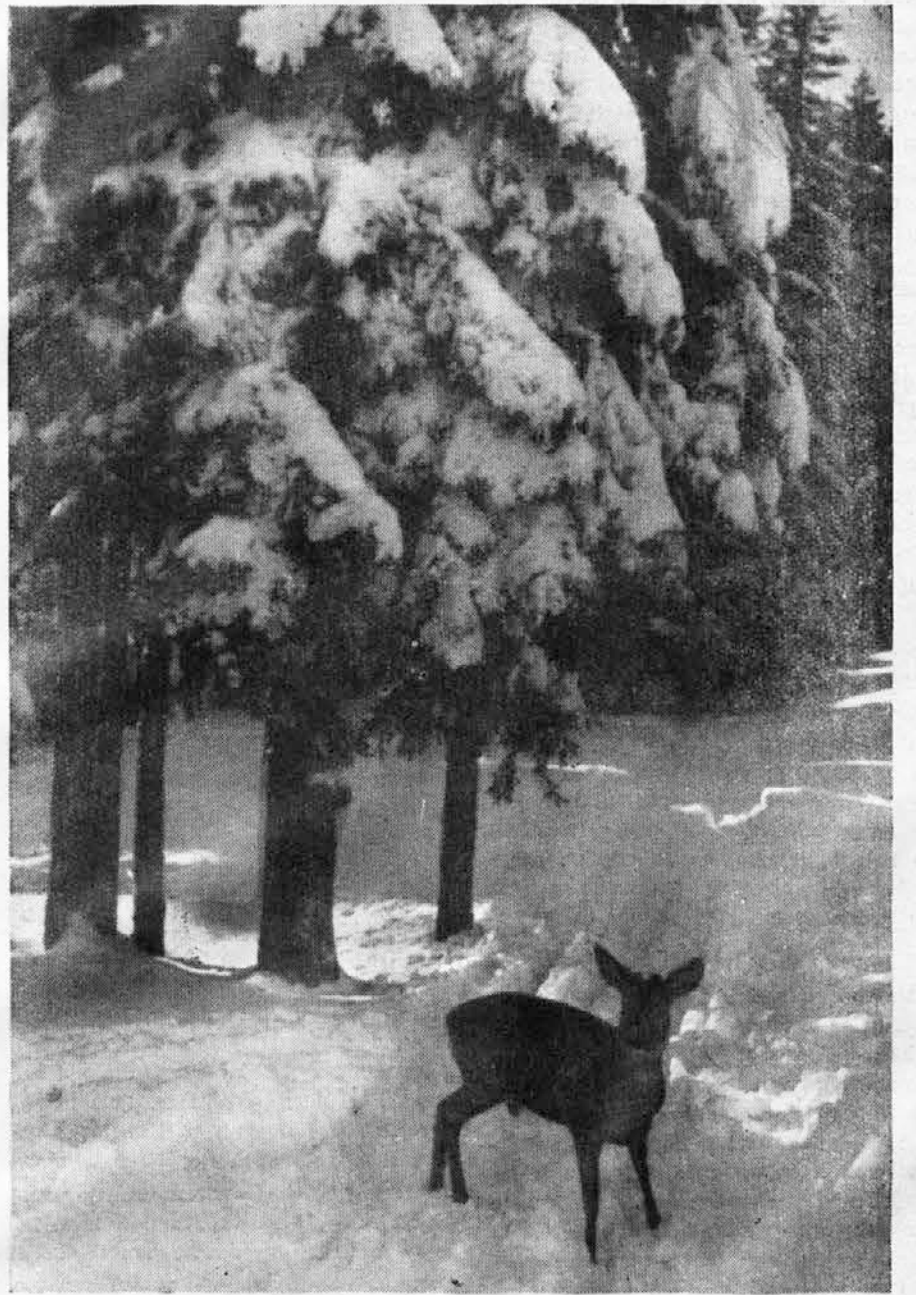
Vzemimo si torej za vzgled prebivalce v Gornjem Poadižju in bodimo tudi mi složni in odločni v svoji zahtevi za dosego naših pravic. Zavedajmo se, da tisto, kar bomo dosegli ne bo dar nekega dobrotnika svojemu služabniku, ampak da je naše, ker imamo do njega polno pravico.

Slovenci smo se rodili an Slovenci bomo nimar

Sam brau na vičemskim laškim žurnalu »Messaggero« nasramni artikulo prout mašni bukviči, ki nam jo je naš prečastiti g. Ivan Trinko iz Trémua napisu an dau za slomin. Temu pa ne morem mučat, an s tjem mojim pisnom, ki vam ga pošljam protestram u imenu usjeh Slovencev Nadiške doline, zak ta žurnal nas je ušé užalu.

Mašna bukviča, ki nam jo je pustiu prečastiti g. Ivan Trinko pišeno u našim maternem jeziku kot testament, je za nás narvenč dar an narvenč spomin človeka, ki se je rodil u naši zemli, človeka, ki je za nas živéu, človeka, ki naši judje ga bojo mjel u spomin za venčne čase. Bit prout tisti mašni bukviči, če rejč bit prout g. Ivanu Trinku, prout našim duhcunikom, prout usim Slovenceam. Takuó itajanski racionalizem je pokazu še ankrat svojo napetost sovražštva prout našmu narodu. Usak dan buoj spoznamo kaj so tisti, ki se kličejo nosači »advatisočljete kulture« an njih umazana njakera pada usak dan buoj blzko, de usak človek vidj ljušč kaj se skriva za njom.

Vesel Božič
in srečno Novo leto

želi uredništvo in uprava „MATAJURJA“ vsem svojim naročnikom, bralcem in prijateljem

Pomoč beneških Slovencev poplavljenecem

Kljub veliki revščini, ki vlada po krajih Beneške Slovenije, smo videli da so se tudi naši ljudje v polni meri odzvali pozivu po pomoč nesrečnih poplavljenecem iz Padske nižine. Ni je vasi, ki ne bi zbrala to, kar je pač mogla in ni je vasi, ki ne bi bila pripravljena še pomagati, pa četudi si odrgajo od ust že izmerjen grizljaj.

Občinski svet v Reziji je daroval 50 tisoč lir, v vasi Sv. Jurij v Reziji, ki šteje le 40 družin je ljudstvo zbralo nad 27 tisoč lir, oblačila in več stotov krompirja in fižola. Zupnija Ravenca je zbrala potom župnika g. Pagnuti-ja nad 30 tisoč lir, oblačila in živež. Vedno v občini Rezija so dali na raspolago 50 postelj za prenočišče poplavljenecem; od teh je dal 10 postelj hotel »Alle Alpie, 10

hotel »Stella d'Oro«, ostalih 30 pa privatniki. Po Nadiški dolini se je zbralo mnogo stotov živeža, oblačil in precej denarja. Samo občina Dreka je dala 70 stotov krompirja in kistanja. Ljudje občine Grmek so zbrali 19 tisoč lir, poleg živeža in oblačila. Delavci cementarne v St. Lenartu in delavci kamnoloma v Petehaju so darovali polovico enodnevnih plače. Tudi Terska in Karnajska dolina so zbrale precej denarja, živeža in drv. V Podbrdu je bilo zbranih 25 tisoč lir, precej živeža in več stotov drv. Zbiranje se nadaljuje in prihodnji bomo objavili še ostale vasi in občine, ki so že do sedaj darovale in jih nismo navedli v zgornjem seznamu.

Duó jih je plačuvu tiste bandite? Pročes u Benetkah prout ministratorju »Lega Nazionale« nam je lepuó povjedu. Duó podpira »Lega Nazionale«? Naš governo, demó kristijanski governo. Zatuó ni mamó pravico rejč, de usé tuó kar se je godilo na naši zemli so governanti krivi.

Donás jim pa mašna bukviča djela skarbi, ku bi tista bukviča bua nekán perikul za Italijo. Sa nje tista molitvena bukviča ta parva, nimar smo mjel u Benečiji slovenske molitvenike an tuó lepuó se učijo naši judje z njeni.

Ta je resnica, ki mi je ne bomo zatajili, zak vjemó, de zatajiti svoj rod če rejč, zatajiti svoje ta stare, svojo zemjo, svoj narod. Slovenci smo se rodili an Slovenci bomo nimar an naj to se lepuó zapomnijo tisti, ki jim ni ušé, de mi smo Slovenci.

Nje propagande »slava«, ki nas óe dosloveniti, je pa nasproutno: propaganda itajanska óe na usako vižo nas poitaljančiti. Ta trud, ki si ga djelajo itajanski nacionalisti je napravjen brez potrebe, je čajt zastojn ponucan, zak par nas ne boju ušafal zenje, de bi se parjele tiste korenine. Judje so ostrašeni, je rjes, ampa mučijo an jim tud rečejo ja... ja... ampa nimar po slovensko an nimar po slovensko se bo govorió.

J. Podreka.

REZIJA

Za pomoč poplavljenecem iz Padske nižine je naš občinski svet daroval 50 tisoč lir.

Škoda, ki jo je povzročilo neurje v mesecu nav. v naši dolini, znaša nad 2 milijona lir. Največ škoda je prizadelo neurje cestam, ki so bile za nekaj časa celo neprehodne v mnogih krajih zaradi plazov. Z zanimanjem našega župana g. Letiča pa so se ceste hitro popravile, kajti ta je dosegel pri oblasteh pomoč, da so se mogli kriti vsi stroški.

SEJA OBČINSKEGA SVETA. — Dne 1. decembra se je vršila v Ravenci občinska seja pod predsedstvom župana, na kateri se je razpravljalo in izbralo primeren prostor za gradnjo delavske hiše. Nadalje se je določilo, da bo tvrdka Borgnolo imela nalogo še v bodoče za izterjavanje občinskega trošarinskega davka. Sprejete so bile tudi nove tarife o trošarinskem davku na električno energijo. Obnovljene so bile tudi pogodbe za najem občinskih pašnikov in košenje, ki zapadejo s 31. decembrom tega leta.

RAVENCA. — Oklicali so v naši cerkvi g. Madotta Alda, po poklicu delavec in gđc. Barberino Erro, hišno gospodinjno.

STOLBICA. — Vsem je znano, da je naša vas zelo revna, da ne pridelamo več kot za en mesec na leto živeža, a gotovo ni znano vsem, da moramo plačevati tako visoke davke, kakor tisti, ki ga pridelajo za celo leto. Bližnjaci se koncu leta in zato upamo, da bo kdo pripoznal našo revščino ko bo delal nove proračune za leto 1952.

GORJANI

Parve dni tega meseca e paršou tu naš komun te novi prefekturni komisar rag. Giuseppe Bruccoli od Vidma, ta na puost tega starega or. Nicoletta, ki e umar pred njem mjescom. Rag. Bruccoli e poslou dan salut vsjem judem našega komun an e obeču, ki on se se interesati za use naše probleme. Dan te parvih problemu to bi tēu beti te, ki komisarih on prej, ki to more stori narditi dekret od prefeture za morjeti postaviti spekat novo ministracjon tu naš komun.

Prefekturni komisar e dāu vjedati, ki o ne bo tu oficije usaki dan, ma k' on če judi sprejeti koj duakrat na tje dan tu torkah an tu petkah od 10 do 12 uri.

BREG. — Judje naše vasi, štufi čakoč obečavanje od governa za zbujsati njih živjenje, so se decidali poslati Prefekturi no pismo, ki te bo podpisano od skoraj usjeh naših kape fameje. zak' ne uzomi tu konsideracjon usē tuō, ki te bizunjo narditi par nas. Takoviš e paršu vicepret dan dan horē iz Vidma nas ledat an e obeču, ki no če narditi usē tuō, ki to bo tu njih močah. Cemō šperati, ki še tele no ne bodita koj obečavanje ran tej te fin donas.

TARČENT

Smo čuli pravič, ki oita Ribi od Gorice na če postaviti no novo korjere, ki ma če uciti judi od Cente tu Njeme štjerkat na dan. Pratique za to rječ narditi so be žej poslone tu Rim. Ta to je na ljepa rječ, to nje koj od današnjih dni, ki judje naših krajou no tuō čakajo, ma to je več ljet an pred uerom so še pravili, ki no če tram od Vidma obariniti do Njem.

Judje, ki no muorejo od Cente tu Njeme hoditi an teje, ki od Njem an cjeleha teha komun no muorejo priti sem, no njemajo majedne zveze, če to se von uzame korjere, ki na hre zjutra tu Cedad an razat pride ob dveh popodne Ciovek, ki on hre po poti od Cente tu Njeme on če vidati usaki dan kaj judi no to cjesto prehodijo po nohah, zatuō ta korjera ta če zarjes judem storti šparati dosti fadije.

Štetje judi, ki so ga nadli mjesca novemberja e pokazou, ki tu Centi e numar judi pcvišou za 1042 duš tu timpu, ki o hre od ljeta 1936 do ljetosnjega. Takoviš Centa na ma anjelē usē kop 11.477 judi metjem, ki ljeta 1956 no jin mjela 10.435. Od judi, ki so bli štjeti te je več žen koj može. Diferencja med telimi na je tale: može 5557, žen paj 5920, ki usi kop no formajo 2952 famej. Judje so takoviš povečali za dobrih 10 par cent.

AHTEN

MALINA. — To nje dugo od tehá, ki e umar tu Belgije naš vaščan Bombardier Pio, star 32 ljet. Ubogi Bombardier e bi tu Belgije žej tri ljeta, kjer e djelou tu minjeri za morjeti se kej zaslužit an poslati ta hiši za famejo preživiti. E umar tu špetale, kjer e bi žej od več dni rikoveran zavuj boli, ki jo je jeu

ta na djele. Tale je ta peta žalostna nesreča, ki tu časa dnehá mjesca ve jo pišemo ta na naš žornal od naših djeloucu, ki ta na forešti zemji so pustili njih živjenje.

PODRATA. — Kaplan, ki e stau prej tu naši vasi an ki e djelou majšo za nas an za judi Porčinja e pred nekaj časa nas zapustiu an šou stat tu Porčinj. Tuō e moru narditi, zak Porčinj to je vas buj velika koj naša. Tu našo vas on če hoditi jētes usako nedejo majšo pjet.

BRDO

Pred dvemi tje dni ne našemu vaščanu Lendarju Lojzu, star 25 ljet točala dižgračja, ki huala Bogu na nje mjela tekaj velike konsequencje, ma, ki mlademu sinu ne koštala dosti. Tu no nedejo e Lendar uozu na poti, ki na peje tu Bjeji potok njea kamjon an zavuj tega, ki cjesto na je slaba an usā pouna jam ne mu se na baleštra zlomila an takoviš e se utaćou s kamjonam uret dou pod škarpadu an šou finišauat tu potok. Lendar e se potoukou rat nočno, saj e muoru sobto beti pejan tah mjedejoh, ki e mu dau te parve kure an o bo muoru za več timpa počiuati prej koj ošepati. An škoda, ki ju je tarpēu kamjn na je za dost velika.

Smo že večkrat povjedali, ki ta cjesto na ma bizunjo veliko za beti ložena tu reguli. To je česat ljet, ki to se nje nardilo nič ta na nje. Tealē no ne smijejo uzabiti autoritadi, ki no majō dovej prej, ki to more narditi te djela zavuj, ki na bodi cjesto sigurna ti bogim šaferjam, ki no po njej uozijo.

PODRDO. — Na svetu Marijo končecjon smo mjei segro tu naši usi. Te bo ljepo sonce par nas te dan an takoviš smo mjeli pouno judi, ki so parši našo vas ledat. S ton potjo so par nas zbjerali še pounoč judam od Roviga, ki ne uoda jim poplavalna hiše an tu naši vasi smo zvjedali, ki to bo nabranih cjerke 26 mil franke.

NJIVICA. — So začeli djelati nove palje, ki no pejeju od naše centrale tu čento električni tok. Te novje so cementovi an močno buj visoki od te starih lesenih.

NEME

VIGANT. — Tu naši usi ve njemamo uode an tuō to je žej od vič ljet. Ve se sarvijamo nehā starega akuedota, ki po rjim na pride uoda ljljina an te perikul, ki ve še zabolimo. Našje judje so se ponudili, za narditi djelo za napeljavo uode brez plače, bal' on komun dāu te materjal za jo napejati. Več koj tekaj ne vjemo če to se more narditi an zatuō ve se marvejamo, ki na se tekaj dougo utehna ta pratika za narditi te pian an štancjati soude za kupiti tube an cement. Bi tjei rado vidati, če tu Njemah al tu te drube kraje no bi se tjei parpejati uodo z djelouci, ki no če cjelo narditi za nič.

TAJPARNA

VISKORŠA. — E umar tu tim družim tje dnu naš vaščan Simac Zef, po znan pod ime Brahincac. Umar e tu Videmski špetalu, kjer e bi notre že no ljetno časa. Ranek Zef Simac e bi več koj 20 ljet na djele tu Franciji an zabolou e ta na djele. Te bi smipri dan dobar človek, štiman od usjeh an dan dobar očja. Pustou e štjeri male otrokē an ženō. Podložli so ga tu Vidme an par funeralju te bo dosti judi, ki so parši dou s Viškorsē.

FOJDA

Pred kratkim e se muoru braniti pred sodniki tu Vidme Hermes Kos iz našega komun, star 23 ljet, zak mjesca avosta telega ljeta e dau dan punj njemu bližnjemu od hiše Lazzaro Mario, star 41 ljet, an ha tekaj močno udaru, ki po nim tje dnu e umar. Od teštimonjanc, ki jih je zaslišalo sodišče, te se vidalo, ki Kos e bi provokan od Lazzarja, ki e se rado pijanou an kleu z njehā te bližnjemi an dan, e se obrjetu ta pred prahom Kosove hiše an se kleu. Kos, ki o nje moru več ha poslušati an kar e vidou, ki Lazzaro o neje jeti proč e ha udarou z punjam, an tej, ki smo žej povjedali te e kostu živjenje Lazzarju. Kosu so zatuō mu dali no ljetu paražona s kondicjonal an takoviš po štjeri mjesce, ki e bi zapert, e se spet varnou ta njehā hiši. O bo muoru plačati še usē špeže.

IZ NAŠIH VASI

SV. PETER SLOVENOV

AZLA. — Je že dugo od tuōd, de u naši vasi se govori gor mez neke škandale, ki so se nardili u naši mlekarenci. Judje pravijo, de mlekar je napravu ve napak u suojim djelou an zatuō smo čakal, de na seji, ki so jo mjel zadnje dni novemberja nam bojo kaj vič vjedli povjedat o tistih reči. Pa nje blo takuō, če rauno so bli usi členi mlekariske zadruge zraven. Venč part članu so le mučal an poslušal ka govoriyo tisti od komisiye. Prisotni so bli tud neki judje iz Vidma, ki njese mjel nič kuje z mlekarno. Med temi pravijo, de je bli nek zastopnik federacije zadrug naše provincije.

Razprava je bla zlo duga an na zadnje so deliberal, de se imenuje komisijo, ki bo mjela za pregledat usē reči od mlekarence. Tista komisija ima 5 članu an

ka. Tud učitelj g. Kručil je z ljepim govorenjem učiu otroke, de muorejo mjet rad drevesa an jih muorajo tud braniti. Po benjani cerimoniji so otroci usadili čez 200 tapolou ta par kraju naše cjesto od Novega mosta do Ronk.

SOVODNJE

Je umaru u naši vasi gospuod Markič Miha, mešetar od žvine, star 49 ljet. Zaradi svojega meštjerja je bli poznan dobro daleč na okuoli an za tuō je blo na njegovim pohrebu dost judi.

Pred dvemi tje dni je šlo iz našega kamuna vič djeloucu u Belgijo, kjer boju djelal u minjerah tiste daržave. Od teh djeloucu so komisije u Milanu nazaj zavarnil an to so Bernik Nadal an Markič Renato. Bernik prej, ku jet u Milan je djelou pod Feletičevo opekarno u Dolenji Mjersi, an je pustiu tisto djelo zak je mislu, de če bo šu u Belgijo bo več zaslužu, a na žalost u Milanu ta pred komisijo njese se uresničile sanje. Srečeno, de Bernik je bli nazaj uzet na djelo od Feletiča an takuō bo naprej moru pomat svoji družini.

SREDNJE

ZAMJER. — Pretekli tje dan, korjera, ki od naše vasi peje u Cedad nje od tuōd vič vozila. Tuō je zlo zadjele naše judi, ki so muorli jeti do Cedada, posebnac pa tiste, ki za prit do Zamjera so muorli hodit več cajta h noham. Korjera ne more vič voziti po tisti cjesti, zak' je previč slaba an po tistih jamah, ki so sred nje, korjeri je navarno, de se usē ferderba. Donās nobedan se na briga, de bi se popravilo to cjesto an tuole parnesē našim judem veliko škudo. Nje za dost, de kupci blaga, ki pridijo rjedko h nam zavuj slabe cjesto an zavuj tega naše blaguō je zlo malo plačano, sadā muoramo tarpjet še tisto manjkanje od korjere, ki tkaj služ cjelnu našmu kamunu. Čul smo, de gospodar od tiste linje na bo vozlu več dok na bo čjesta popravljena.

POSREDNJE. — Nje dugo od tega, ko se je našemu vaščanu Postrenja Ivanu uresničila tista velika želja za mjet sina. Gospuod Ivan ima štjeri hčjere an za tuō je rjehā družina z velikim veseljem praznik mjela za ljepoga puobica, ki se jim je rodii. Tud mi želimo dost sreče an zdravja malemu puobicu.

ŠT. LENART

Pretekli mjesac smo u naši župniji mjel velik praznik, zak smo praznoval 600 ljetnico od kar obstoji. Naša župnija je bla postavljena ljeta 1351 an je adnā te narbu starih far u Benečiji. Ob tisti priliki se je pjela sveta maša na katjero so bli usi duhovniki iz far, ki so enkrat spadale pod Št. Lenart. Par tisti mavar so bli tud naš šindik an drugi pohlarvi.

U naši vasi so se poručil Krizetič Alma an Bledič Gino, oba dva iz bližnje vasi Škrutovo.

KOSCE. — U družin Kjuk Marijana je parnesō dost vesejā rojstvo četartega sina. Gospa Emilija ku tud majhani puobit sta zdrava.

GORENJA MJERSA. — U naši vasi so bli začel nek djeloucu sečj neko host dnegā gaspuoda iz Vidma. Med tiste djeluce je bli tud naš vaščan Ivan Obid. Dva dni so sjekli an djelo je šlo od rok lepuō an kar se nje nobedan čaku se je Obid ta čamparno rokō usjeku. Ivan je bli hitro peljan u špitau u Cedad an tam se zdravi. Na žalost mladi fant, sa njema še 20 ljet, je ostū bre rokē. Tista nesreča je zlo pretresla našo vas.

GRMEK

PLATAC. — So dvje ljeti an pou, de se je u naši vasi nardilo mlekarenco. Tole mlekarenco so zidol na svoje stroške 30 sočelnu iz petih bližnjih vasi: Gorenjega an Dolenjega Grmeka, Plataca, Kanalaca an Gorenjega Brda. Velike težave so ble za jo zidat, zak naša mlekarenca je ljep an velik hram narejen prou po moderni tehnik. Za to mlekarenco zidat, venč part sočelnu so napravil doug za uzdaržat usē tiste stroške.

Kar so začel djelat mlekarenco so judje misli, de jim to dana pounoč od governa, sa je znano usim, de obstoja enlec, ki pravi, de governo muora dat 37

par stuō pomoči par strokah, ki se jih imā par zidanju mlekarenc. Pasule se že vič ko dve ljeti an še njese dal prou nič našim kmetem: pomoči, čeprou so napravli use potrebne prošnje par inspektoratu od agrikule tu Vidme. Duō je kriju te gā? Sa mislim, de njese pozabiti de u Platacu je bla zidana moderna mlekarenca, zak u tistim dnevu, ki so jo inaugural so paršile use autoritadi iz Vidma jo kvalitat an potle smo bral u žornalah tkaj pohvale, de se je zdjele, de jo je nam governo za šejnk zidu.

VODOPIVEC. — Parvi dan decembra se je oženila Kjubaj Marija iz naše vasi. Marija je djelala vič cajta u Sondrio an te ku dobra čejā je ušafala moža.

PODBONESEC

Pred nedaunim je umaru naš vaščan Batistič Ivan, star 83 ljet. Bli je usē živjenje dobar djelovac an zatuō ga bomo u naši vasi darzal an venčnem spominu.

LANDAR. — Pru bi blo, de mežner, ki imā kjuče od Landarske jame, bi jih pušču na nim takim kraju, kjer bi se lahko jih mjelo u usakim cajtu, zak juški judje, ki pridejo h nam gledat to jamo, njemajo cajta njegā čakati an ga gledat okuol, če ga nje doma.

PRAPROTNO

SALAMANT. — Anton Garjup iz naše vasi se je muoru pretekli tje dan braniti pred videmskim sodiščem, zak je bli kriju te gā, de je žau finarcarje bloka u Podarskije. An dan so ga ustavili za mu prašat dokumente on pa je šou kar naprej an ueku na nje stacete marocchini an druge žaljive besjede. Zatuō mu je sodišče dalo sedam mjescu paražona brez kondicjonale an takuō Garjup bo muoru zimo prehnati u hladnih prastorah videmskega paražona.

DREKA

RAZPOTJE. — Nje dugo od tega, de u naš vasi se je zgodila u šuol rjes žalostna zgodba. H nam so poslali u učiteljico iz Kalabrije, ki na nič zastop naš jezik, zatuō se vje, de ji je težkuō naše otrokē učit, zak oni ne morejo usē na enkrat se taljansko naučit. Do lanskega ljeta je še šlo, zak smo mjel učiteljico domačinko iz Klodiča. Tista je zastopila otrokē kaj so jo prašal, kor njese mogli po taljansko govorit an višno prou zatuō so jo šolski pohlarvari nam jo proč poslali. Sadā kalabreška učiteljica sama ne vje kaj bi nardila, de bi se otroc prej taljansko naučil an zatuō se poslužuje takih sistem, ki našim materam se prou nič ne dopade. Nje dugo od tega, de tista učiteljica, zak otroc njese zastopil lepuō kaj jim če povjedat, jih je klicala h mizi an tam jim je storiā položiti rokē potle jih je pa s palco tukla. Tistim otrokam, ki njese tje rokē dat na mizo jih je pa od šuole vegnala za vič dni. Kar so matere zvjedele kuō djela z njihovimi otroc tista kalabreška, so ši h nje an protest nardil an zatuō so ble klicane potle h karabinjerjam, zak jih je učiteljica naznanila, de so ji matere grozile.

Mi smo naveličani, de bi tla par nas juški judje naše otrokē tukli samo zatuō, ki jih ne zastopijo lepuō, an prašamo, de naj še proč pošje use tiste učitelje, de na znajo našega jezika.

— C. J. —

POŠTA

Čičigoj - Dreka - Ne morete obdelovati vašega polja onkraj meje, če nimate dovoljenja od policijskih oblasti, pa četudi gre državna meja prav preko vašega sveta. Za dosego tega dovoljenja morate napraviti prošnjo naslovljeno na policijski komisariat u Cedadu. Prošnjji je treba priložiti poleg dokumentov tudi katastrsko mapo, da tako dokažete, da ste vi res lastnik zemlje, ki leži onkraj meje.

I. C. - Sv. Peter Slovenov. - Vsak italijanski državljan ima pravico do potnega lista, razen če ga ne zadržuje kak zakon. To jamči ustava italijanske republike v členu 16. Kakor pravite so vam odrekli potni list brez kakršnegakoli vzroka, torej so tozadevne oblasti kršile ustavo in zato se vi lahko pritožite do višjih organov. Predno vi vložite priziv morate imeti od kvesture pisneni odgovor, da so vam odrekli potni list, nato pa prepis tega odgovora priložite prizivu, ki naj bo naslovljen na notranje ministrstvo u Rimu. Če vam tudi tu odrečejo potni list, vložite drug priziv na državni svet (Consiglio di Stato).

VESELE božične praznike
in uspeha polno Novo leto

1952

želijo:

Pijelik Ferdinand

TRGOVINA JESTVIN IN GOSTILNA

STOLBICA V REZIJI

BIRTIČ

GOSTILNA

BRISCE

KLEMENTE GINO

TRGOVINA JESTVIN IN SADJE

STOLBICA V REZIJI

Pašon Ignacij

GOSTILNA

AZLA

LETIČ ENZO

Kavarna in gostilna - Pekarna

RAVENCA V REZIJI

Marinič Pio

GOSTILNA

DOLENJE BRDO

ANA SMITH

BOTANIK — SV. JURIJ V REZIJI

Siniko Dante

TRGOVINA Z MEŠANIM BLAGOM

SEDLIŠČE

AVTOPREVOZNIK GRADBENEGA MATERIALA

BIRTIČ CVETKO

PODBONESEC

GOSTILNA IN TRGOVINA Z MEŠANIM BLAGOM

Zdravlič

KLODIC

NIKOLAVČIČ KAREL

GOSTILNA

DOLENJI TRBIZ

Tomasino Valentin

GOZDARSKO PODJETJE

KARNAHA

Marinič Romildo

Gostilna na križišču

AZLA

SUKO ALOJZ

GOSTILNA IN TRGOVINA

PORČINI

KONT IVAN

TRGOVINA S SADJEM
IN ZELENJAVO

AZLA

Konsumna zadruga

Trgovina jestvin in sadja

V VISKORSI

Marinič in Dreščak

MLIN — GRMEK

BLASUTTO GINO

Lesna industrija, žaga,
tovarna za evaporacijo lesa

S. IVAN OB NADIŽI

Bonini Jožef

GOSTILNA

LJESA

Krivec Franc

FOTO ATELJE

V. VITT. VENETO, 2 — VIDEM

Sfiligoj Milan

URAR

VIA AQUILEIA — VIDEM

Kanceljer Fortunat

Trgovina z lesom in senom

SUBID

KANCELIER HUMBERT

GOSTILNA

KANCELJERJI PRI SUBIDU

TRINKO

BRIVEC

CEDAD

TRGOVINA S SADJEM IN ZELENJAVO

GUS LEOPOLD

C E D A D

Obiščak Jožef

GOSTILNA

POSTAK PRI SV. LENARTU

VOŠČILO beneških Slovencev iz Belgije

Naši delenci, ki delajo u minah u Belgiji žilijo svojim družinam, žlahti an parjateljem vesele božične praznike an srečno Novo ljeo. Pošiljajo teli pozdrau:

*Pošiljamo vam ljepe pozdrave,
delč od domačga sveta,
želimo vam praznike zdravi,
usim kar vas je ostalo domá.*

*Usi bi željeli sjet videti vas,
an za božič se z vam veseliti
a duó vje kadá bo paršú tisti čas,
ku na zemji domači kruh si bo mohlo
služit.*

*Vam povjemó, de od pekla do minjere
je pru zlo nalo diference,
eak mi minatorji djelamo brez mjere,
oj Buoh nas tar Slovence.*

*Nimar se mucramo potolažit,
de tuó je testament naših očjót,
de z narj glih takúó mora bit,
če óó družina na duome kruha smjet.*

*Nimar tud naši očjeti so hoili
kruh glesat po celim svete
an so usi čucmóve zapustili,
namico, ženko an še dete.*

*Sadá pozdravima usé starše,
svice, brate an še teto,
vesele praznike usjem želimo
an srečno novo leto.*

Kornelio Peter AVTOPREVOZ Italija - Jugoslavija - Avstrija

ST. PETER OB NADIZI

Trgovina z električnim materialom - radio In gas

ATOSH

PIAZZA DELLE ERBE - CEDAD

Sedola Alojz

GOZDARSKO PODJETJE

PLATISCE

GOSTILNA S PRENOČIŠČEM „TRE PORTE“

VIA ADELAIDE RISTORI - CEDAD

GOSTILNA S KUHINJO IN S PRODAJO LIKERJEV

FELETIČ GIOVANNI — IVAN

VIA CARLO ALBERTO - CEDAD

Carloni Jožef „Par Štaku“

GOSTILNA, MESARIJA

VISKORSA

Tomasino Gracija

GOSTILNA PAR MUOSTE

RAVAN PRI TAJPANI

CELONI ANGEL

TRGOVEC

ST. LENART

MARJANA

Kako so fantje kaznovali ošabno dekle

Debelež Friderik

AVTOPREVOZNIK

DEBELEŽ

O božičnih običajih u naši dažel

Skoraj u usjeh krajih beneške Slovenije na sveti večer uzame gospodar al' gospodinja čé tistega nje, kadilo an žegnano vodo an hodi po useh prostorah hiše, hljeva an senika. Med tjem, ku žegna z vodo an pokadi s kadihom moji veselo part rožariha, družina mu pa odgovarja. Ta običaj je še narbuj u navadi u Črnim Vrhu, Matajurju, Marsinu an Dreki. U dest vaši pečejo na Božič kruh, ki ga ornajo z nekvašenim testom u obliki rožic an pjerju an mu pravijo »poprjakó.

mi koledó. U vaseh Nadiških dolin pa koledniki pozdravijo takó: »Hualjem boči Jezus Kristus, prosimo koledó. Koledó po navadi so lešniki, orjehi, jabuka an hruške. Tud ta bogat ne dajejo buojšega koleda, otroc, ki so cjelo ljeo čakal ta srečni dan, so sadá zlo veselil an cjeu dar jim teče tukoó po vaških kuotah koledó, čé je pa mraz, pa se stisnijo h ognjišču an tle potóučejo usé do zadnjega orjeha.

Po več krajih par nas zvečer pred Sv. Tri Kralji, napišejo na vrata začetne čr-

bla je Marjana dna ljepa punca, lepe lase je mjela in še ljeuš óči. Kadar je šla po puot usi fantje su ju radi gledal an se na vje ka bi bli radi dal za ju mjet za ženu. Pa Marjana je bla nu malu šuperbijasta, vjedla je, čé je ljepa an rada jih je za norca mjela. Narbuj su ju motil Petar mlinar, Tona kupac an Edvard jagar. Usi tarje su bli fajst, bogat an mladi.

Adan dan Marjana se je zmislija jih za norca mjet, pouarila se je z materju an šla je z duoma. Paršla je blizu malna an Petar ju je videu, h nji se je parbližu an ju pozdraviu. Marjana je začela govorit an mu je rekla: »Naco ob osmi ur te čakam na mojim duomu, iman za guorit s tabó. Petar je preca nishu de nebesa je ušafu, pozdraviu je deklicu an veselu je šu nazaj u malin djelat.

Paršla je u vas Marjana an srečala je Tonja, ki pred njega butigo je biu. »Dobar dan Tona, kuo grejo opravila?« »Lepuo, Marjana, pa kor mi ženska, zlu trjebu ju mama.« »Či samuó tiste ti kor zakl na prideš naco h nan ob deveti ur an se boma mogla pouarita.« »Pres družega, Marjana, ob deveti bom taneó. Pczdraula sta se an Marjana je šla. Tona je šu u butigu an tist dan je zastoj prodaju od veseja.

Bila je blizu duoma žei, an Edvarda e srečala, ki z jage je šu. Meu je tu rok velicega zelca in na ramanam pušu. Kadar je zagledu deklicu, smejat se je začeu an ustavu. »Dobar dan gospodična

baronesa, duo je biu rajtu vas na pot samo ušafat. Ka ste bla šla na špaš?« »Imaš pru, Edvard, an zlu me veseli te videt. Tebe se stantu vide, po dne greš u jagu an zvičér h epim deklicam. H nam na nikdar prideš an pa na vjem zakaj. Sa ti njesmu nič nardil. — Naco ob deseti ur te čakam na mojim duomu an čé rjemaš kajšne óruge za veselit, kar pridieó. Edvard je ostu, tuole čut, nje vjervu de óna, Marjana, ga buo na nje duom uabila. Obeču je, de bo paršu an pozdraviu. Kadar je biu sam je pomislu nu malu, čudnu mu se je use tuo zdjelu. Pa le reku je sam sabu: Bom šu an čé za norca me je mjela, lepuo poplašja. Šu je prout duomu.

Osmu uru je bilu an Petar je tuku na urata Marjanine. Odprla mu je ona an kar u hišu sta šla. Začela je govorit: »Vješ, Petar. Ti njes še zastopu, pa jast te mam zlu rada od punu cajta an mislem, de se muorva óženit.« Petar je tuole poslušu, sarce mu je zlu tuklu an nje muogla besjedat od njega. Uon s paniet je teu prit. Marjana ga je gledala an nazaj začela: »Pa je dna rječ, ki ti muorim povjedat. Danas potle ki sam te vidla, sam šla h duhovniku se spovjedat. Povjedala sam mu use grjehe an dau mi je pokuoru. Reku mje, de čé čjem de Buog mi buo šenku, iti muorim nacó u brituf ob adnajsti ur, se ulegnit u jamu, ki dnemu vaščanu su skopal an notar poležat do pounoči. — Rekla sam duhovniku, de jast njemam tarkaj ku-

raže an on mi je odgovoril, de morim pošlat dnega, ki zlu rada imam. Vješ, de muojo mater na muoren pcšjat an zatuo tebe presim... tebe, ki ljubim tuj ku use na svjeti... de boš šu zame u brituf naco. — Či me maš rat... bješ Petar. Poile boma poročila... kuo buo lepuoó.

Petar se je narđu kuražan an je obeču, de puojde. Bušnila ga je Marjana an rekla mu je: »Buojš, de greš na duom an de se lepuo obječeš, sa vješ de u jam iežat je mraz.« »Maš pru Marjana«, je odgovoru puob an pobrau se je.

Bla je deveta ura an Tona je tuku na urata. Marjana mu je odparla, šla sta u hišu, povjedala mu je gor mez pokuoru an rekla mu je de duhounik je kuazu iti u brituf ob adnajsti an pu, se usešnit no jamu an noter gledat. Premotila je Tonja ku Petarna, an tel ji je obeču, de puojde. Šu je preca od Marjana, pred deseto uru.

Deseta je bla an Edvard je paršu. Objela ga je Marjana an anjest ga je tjela z bušcam. Edvard od parvič se je čudu pa potle je začeu vjervat. Tud nje-mu mu je povjedala od pokuore. Meu je on iti blizu pounoči k britufu, uzet dvje kjetne an letat okou britufa. An Edvard je obeču. Pustila sta se an Edvard je šu damou po kjetne.

Luna je bla. Ob adnajst ur Petar s sarcam u sji je odperju urata od britufa. Zlu su cvilile. Parbližu se je h jami an u njo je stopu, ulegnu se je počas. Odparu je oč an vidu je gor na varh dnu krepu. Kar zaparu jih je preca an čaku je de pride preca pounoči za ljetet. Sam sabu je mislu, de kaj durá ura tarpenja puot celmu živienju veselja z Marjanu.

Paršla je adnajst an pu, ču je hodit. Sarce mu se je tjelu arsklat takuo je tuklu. Kadar je oč odparu, videu je človjeka, ki sedeu je na jam. Teu je poknit an uon spamet iti. Kar muču je an še sopau nje.

Bližala se je pounoči an Edvard je začeu okou britufa s kjetnam letat. Petar an Tona, ki do tenčast sta mučala, kar utekla sta uon z britufa. Edvard kar je tuole videu uteku je nol mez puoje. Ratalu je de usi tarje su se ušafal blizu vasi, se zapoznal an klet začel.

»Dobru nas je nabrusila« je reku Edvard, »jutre nam se boju usi smejal. Trjeba ji carnit. Kajšni salami debeli smu bli... šlišta fanti, jutre vičér ob osmi ur se ušafamu blizu hiše Marjanine. Ti Tona, sa prodajaš objeke za duhounike?« »Ja« je odgovoril Tona. »Usake-mu dnu čljeku an usak naj dene farč bradoó. Povjedu jim je ki boju nardil an pustil su se. Usak po njega je šu puot duomu.

Paršu je dan, malin an butiga su bli zaparti. Judje su se smejal na taku, ki je bla Marjana fantjan ragodila. Par Toni, u njega hiš su tarje frati čakal

(Nadaljevanje na 6. strani.)

KORMONS IVAN

PEKARNA

PLATISCE

Na sv. Stefan u vič krajah nesejo u cjerku žegnát sou, ki jo potle dájo okuštiti žvini, deb ta ne ušafala u ljeo bo-ljezen, zak sv. Stefan je varuh žvine. To nauado jo imajo narveč še u vaseh okuol Matajurja an Gorenjega Trbilja. Na krajah puot Zapadu Benečije ne poznajo tistih običajev, a imajo pa druge, ki so drugim krajam nepoznani. U teh krajah tle Božič ga poznajo pod imenom Vjenahti; dan pred Vjenahti pa kličejo »Omandis«. Ta večer, to je na sveti večer kuhajo u usaki družini mlečni riš, an takúó cjelo ljeo prej že govorijo, de »ha Omandis to se kuha riš«. Ta dan imá usaka družina dost mljeka, zak mlekarne na »Omandis« ne djelajo an tud tam, kjer nje mlekarne, mljeko tistega dne ga ponucao voš za kuhati riš.

Gor po Rečanski dolini še majo navado par dost družin, de na dan sv. Zuana evangelista, to je dva dni po Božiču, nesejo u cjerku žegnát flašico vina. Kar gospodinja al' gospodar parnese nazaj iz cjerkve vino, ga da poskusit usi družini, kar ga pa ostane, ga pa spravijo an ga nucajo za zdravit več boljezní. Nucajo ga u dostih krajah pomješanega s kuhanimi rožami za ustavit driskjo.

Po vaseh Beneške Slovenije na zadnji dan ljeta use gospodnje parpravijo »koledó, ki ga drugi dan, to je na Novo ljeo, dájo otrokam. Na novo ljeo usé družine zguoda ustanejo, že ob štjerih urah zjutra so use vasi pokone, de čakajo kolednike. Prva rječ na ta dan je molit zjutraj rožarin za srečo an zdravje u novim ljetu. Otroci potlé, ko so rožarih odmolil grejó od hiše do hiše prosit koledó. Po koledó hodijo tud otroci bogatih družin, zak je par nas navada, de se na Novo ljeo da koledó usjem otrokam. Na Zapadu Benečije otroci, ko pridejo u hišo prosit koledó pozdravijo takole: »Laudato Jezus Kristus, dejte

ke sv. Treh Kraljev, Gašperja, Miha an Boltežarja an ljeo takole: 19 — G — M — B — 52. U zapadnih krajih Beneške Slovenije je ime Sv. Trije Kralji nepoznano med mladimi, ampa ta dan kličejo »Pjerenahiti«. Naj povjemo še, de na pred večer Sv. Treh Kraljev poused paržigajo velike čhnje, de se vidijo de-leč po furianski raunini.

*Božična pesem,
ki jo pojejo v Roncu
na sv. noč*

*Poslušajte moji ljudje
kaj vam jest povjedu bom:
Marija je noseča
od svetega Duhá!
Marija s svetim Jožefom
gresta u mjesto Betlehem;
Notre u mjesto prideta,
»jerprge« ne najdeta,
žalostna postaneta.
Uonkaj z mjesta prideta
in dno štalco videta;
notre u štalco prideta
lučico paržigata,
Božje reči se pogovarjata
z molitvijo se parpravjata.
Ura je bila pounoči,
Marija Jezusa porodi,
u plenice ga je povila,
u jaselca ga je položila.
Uošlič, uolič ga gledata
s suojo sapco ga ogrjevata.
Zahualimo usi Marijo,
ki nam je rodila Jezusa
u tem času Božičnemu,
sadá in vselej na vekomaj. Amen!*

Fran Levstik

1831 - 1887

Dne 16. novembra 1887. je umrl v Ljubljani Fran Levstik, velik pesnik, pisatelj, kritik, jezikoslovec, mučenik in brec za resnico in pravico.

Bil je sin revnih staršev iz Retij pri Velikih Laščah, južno od Ljubljane in med študenti se je kmalu razširil glas, da zлага verze in piše komedije. Ni popolnoma dekončal svojih študijev, ker ni napravil mature. Katehet Globočnik, ki je bil podpornik avstrijske reakcije iz leta 1884. in je delal na tem, da bi onemogočil študentom z liberalnimi in demokratičnimi idejami, da bi se vpisali na univerzo, je javil, da Levstik ni napravil ustreznega izpita.

Na ta način mu je bila zaprta pot do višjih šol, kar je bilo usodno za njegovo bodočnost. Studiral je pozneje bogoslovje v Olomucu na Moravskem. Tedaj je objavil svoje »Pesnice« (1854). Toda katehet Globočnik ga je tudi sešaj zatožil češ, da so njegove pesmi škandalozne. Levstik pa jih ni hotel umakniti in je bil zato izključen iz bogoslovja.

Dolgo časa ni mogel dobiti stalne zaposlitve in često je bil lačen; ni si mogel ustvariti lastne družine, čeprav je imel zelo rad otroke in mladino na splošno. Nekaj časa je bil za domačega učitelja pri premožnejših družinah, bil je novinar, tajnik Slovenske matice in urednik slovarja. Odkrival se je ne samo kot napreden slovenski pisatelj in kot zagovornik kritike, ampak tudi kot vodja slovenske mladine, ki je zahtevala, da bodi slovenska politika ljudska in napredna. Ves čas svojega življenja je bil v ostri borbi s svojimi nasprotniki, ki so bili konservativci v politiki in v svojem bistvu.

Zvesto je čuval svojo neodvisnost in ni hotel služiti tem ljudem za kos kruha. Zato so ga vedno preganjali in mu sistematično ovrzali vsako možnost, da bi prišel do službe. Ko je šel pozneje Fran Levstik na Dunaj od koder je bil čal hinavščino in razgalil zablode slovenskih politikantov. so ga ti označili kot izdajalca. Zato je bilo leto 1870. za

našega pesnika in pisatelja najbolj žalostno in bedno. Dejstvo, da so ga začeli zmerjati z izdajalcem, ker je imel toliko poguma, da je ožigosal in humorističnem listu laži in spletke gotovih slovenskih političnih voditeljev, ga je popolnoma razorožilo in ubilo njegovega genialnega duha.

Končno se je vrnil v Ljubljano in stopil v službo v Državni knjižnici. Tako je prišel prvič do stalnega zaslužka pod

FRAN LEVSTIK

KAJ DRUGI PIŠEJO

L'attività legislativa del nostro parlamento sembra regolare il proprio ritmo secondo i suggerimenti di misteriosi influssi astrali. Non si spiegano altrimenti i criteri con cui le varie questioni vengono messe o tolte dagli ordini del giorno. Provvedimenti dei quali venne a suo tempo proclamata l'urgenza restano da anni a stagionare nei cassetti delle due presidenze; altri approvati da una Camera sono poi dimenticati dalla seconda; e di altri ancora sollecitati concordemente da tutta l'opinione pubblica, non si ha ritegno a proclamare quasi ufficialmente l'insabbiamento.

Iz »Il Mondo« dne 24.11.1951.

Ma Valerio batte il pugno sul tavolo e grida: «Lascia andare, la colpa è del sindaco, del segretario comunale, del prefetto. Non parlo a vanvera. Io, in Africa Orientale, ho trasformato l'aspetto di innumerevoli villaggi di indigeni: ho fatto piantare alberi, costruire casette igieniche al posto delle capanne, pulire le strade. Se m'inviasero come governatore in Calabria, modificherei la faccia di quel paese in due mesi. Quello che ci vuole per il Mezzogiorno sono governatori settentrionali».

»Ma la Calabria non è in Africa, dimentichi che è una regione italiana«.

Iz »Il Mondo« dne 24.11.1951.

Giosuè Carducci usava dire che due cose sono immortali in Italia: la retorica e la camorra. A quelle due immortalità occorre aggiungere una terza: la ignoranza delle cose del proprio paese.

Iz »Il Ponte« meseca sept. 1951.

Il bilancio delle Ferrovie dello Stato è sempre in notevole disavanzo. Le ultime previsioni per l'esercizio finanziario in corso danno un introito di 172 miliardi contro una spesa di 215 miliardi, con un passivo di 43 miliardi. Nel 1949 si tentò di colmare il deficit, aumentando le tariffe ferroviarie; si pensava che le persone e le merci avrebbero continuato a viaggiare con lo stesso ritmo di prima dell'aumento. Invece il numero dei viaggi scese di 8 milioni in un anno».

Iz »L'Europeo« dne 4.11.1951.

Quanto ci è costato dall'aprile dell'anno scorso a oggi amministrare la Somalia? E quanto ci costerà fino al 1960?... »Va tenuto presente che la consegna della Somalia all'amministrazione italiana avvenne il 1 aprile 1950; ma le spese per il corpo di sicurezza furono poste a carico dell'amministrazione dell'Africa Italiana con decorrenza 1 dicembre 1949. Lo stesso criterio venne adottato per i servizi civili, mentre le spese per l'imbarco delle truppe rimontano al periodo febbraio-marzo 1950«.

Calcolando anche queste spese, si va molto vicino alla verità dicendo che finora la Somalia ci è costata 26 miliardi, di cui 20 spesi nel gi-

Kratek zgodovinski in umetniški oris Čedad

Čedad je starodavno mesto ob vodu v Nadiško dolino. Njegov začetek sega v rimsko dobo približno med 55. in 50. leto pr. Kr. Ustanovil ga je prvi rimski cesar, Julij Cezar, ki mu je dal ime »Forum Julii«, kar pomeni Julijev trg. Njegov posinovljenec Oktavijan Avgust je dal mestecu posebne tržne predprave.

Iz te rimske dobe nimamo mnogo ostankov; našli so nagrobne spomenike, marmornate kose, žare, mozaične tlake, odlomke stebrov itd., kar si lahko ogledamo v državnem arheološkem muzeju v Čedadu. Ko je leta 482 po Kr. hunski kralj Atila zavzel Oglej, je postal Čedad glavno mesto vse furlanske pokrajine, ki je po njem dobila tudi ime. (Forum Julii = Friuli).

Njegovo današnje ime izhaja iz latinkega imena »Civitas«, ki pomeni mesto. Longobardska doba, ki se začela

s prihodom Alboina leta 568 po Kr. je prinesla Čedadu njegovo najlepšo razvojno dobo. Postal je glavno mesto močne in velike vojvodine in v njem je bil sedež razkošnega dvora. Eil je deležen tudi razkošja in sijaja oglejskega patriarhata, ki se je preselil semkaj v prvih letih VII. stoletja po Kalistovi zaslugi. Ta slaven patriarh je olepšal mesto s slavniimi spomeniki, med katerim je stolna cerkev, patriarhalna palača, krstna kapela Sv. Ivana. Od teh del nam je ostala samo krstna kapela, skupaj z oltarjem longobardskega vojvode Ratchisa, ki se obe nahajata v stolni cerkvi.

Ta dva spomenika sta med najlepšimi in najredkejšimi vzorci barbarske umetnosti.

Za časa gospodstva Beneške republike, ki je sledila oglejskim patriarhom, se je obogatil Čedad z monumentalno stolno cerkvijo, ki obstoja še danes in staja okrog XV. stoletja zgradila s tremi

ČEDAD — v czadju gore Beneške Slovenije

ro di 15 mesi, fra l'aprile dell'anno scorso e il giungo di quest'anno. Non è previsione esagerata affermare che al ritmo attuale, e pur tenendo conto dei tributi locali la Somalia in dieci anni ci costerà 160 miliardi. E' una spesa enorme per un paese povero come il nostro; è un lusso da megalomani.

Iz »L'Europeo« dne 5.12.1951.

Una inchiesta sulle attuali condizioni delle Forze armate del nostro paese — non quali furono nel passato o quali si ipotizzano per il futuro, ma quali appaiono oggi, nella concreta contingenza storica — non può non rilevare anzitutto che esse sempre meno si presentano come un'autentica forza nazionale... Più americano o inglese, anche nelle uniformi, che italiano appare oggi soprattutto l'Esercito, il quale è la arma che più fortemente ha risentito le conseguenze della guerra perduta; e ciò è male perché in qualsiasi reparto che si fa per le strade della città il popolo deve riconoscersi autonomo e sovrano e non strumento foggiato su modelli forestieri al servizio di interessi e di imperialismi altrui.

Iz »Risorg. Socialista« dne 1.12.1951.

ladjami Bartolomeo delle Cisterne in Pietro Lombardo. Poleg krstne kapele, ki smo jo že omenili, se nahaja v notranjščini stolne cerkve še star križ iz leta 1200, oljnata slika furlanskega slikarja Beato Odorico iz Pordenona, ki nosi naslov »Noli me tangere« (ne dotikaj se me), dalje znameniti meč patriarha Marquarda, katerega se stolni kapitelj še dandanes poslužuje pri tradicionalni maši »dello Spadone«, ter poleg tega še cela vrsta drugih starinskih predmetov, ki služijo pri cerkvenih obredih.

Drugi mestni spomeniki iz beneške dobe so: pretorska palača iz XVI. stoletja, na stolnem trgu, v kateri je danes sedež krajne sodnije; občinska palača iz XV. stoletja in hudčev most, ki je bil obnovljen leta 1918, začel pa ga je graditi leta 1942 Jacopone di Daguro iz Bisona, nadaljeval pa ga je Erardo iz Beljaka. Ko je z mirovno pogodbo pri Campoformidu leta 1797 pripadla vsa beneška pokrajina Avstriji, ni imel Čedad več nobene važne vloge in tudi ni bil olepšan z novimi znamenitimi spomeniki. Ko je prišel leta 1866 Čedad pod Italijo, je ostal v glavnem tak, kakršen je dandanes, če izvzamemo nekaj najnovejših zgradb.

La nostra lingua

La declinazione femminile

Prima di iniziare la nuova lezione, riteniamo opportuno, procedere alla traduzione delle preposizioni assegnate nel numero precedente: Dall'italiano: 1) Karel ima prijatelja — 2) Pes je koristen človeku — 3) Učenec ima svinčnik — 4) Brat je velik — 5) Sosed ima travnik.

Dallo sloveno: 1) I vicini sono affabili e bravi — 2) Il padre ha cavilli — 3) I due scolari sono piccoli — 4) Lo zio è vecchio — 5) I due amici hanno solo il padre.

L'argomento della lezione di questo numero è la declinazione femminile.

Anche questa declinazione presenta tre tipi. Se il sostantivo esce al nominativo in — a, se la desinenza nel genitivo sing. esce in — i non accentata, se esce con la i accentata. (Il vocabolario indica quando la i è accentata).

Diamo qui sotto, per questa volta, i primi due tipi di declinazione:

Primo tipo: es. gora = il monte.

Singolare	
Nom. gora = il monte	
Gen. gore = del monte	
Dat. gori = al monte	
Acc. goro = il monte	
Loc. pri gori = presso il monte	
Strum. s goro = col monte	
Duale	
gori = i due monti	
gor	
gorama	
gori	
pri gorah	
s gorama	
Plurale	
gore = i monti	
gor	
goram	
gore	
pri gorah	
s gorami	

Secondo tipo: es. nit = filo

Singolare	
Nom. nit	
Gen. niti	
Dat. niti	
Acc. nit	
Loc. pri niti	
Strum. s nitjo	

Duale		Plurale	
niti = i due fili		niti = i fili	
niti		niti	
nitma		nitim	
niti		niti	
pri nitih		pri nitih	
z nitima		z nitimi	

Pure in questa declinazione capita la — e mobile come nel maschile. Ad es.: bolezni (malattia), fa nel genitivo — bolezni; pesem, fa pesimi (della canzone). Questi nomi nello strumentale hanno la desinenza — ijo. Es.: s bolezniijo = con la malattia.

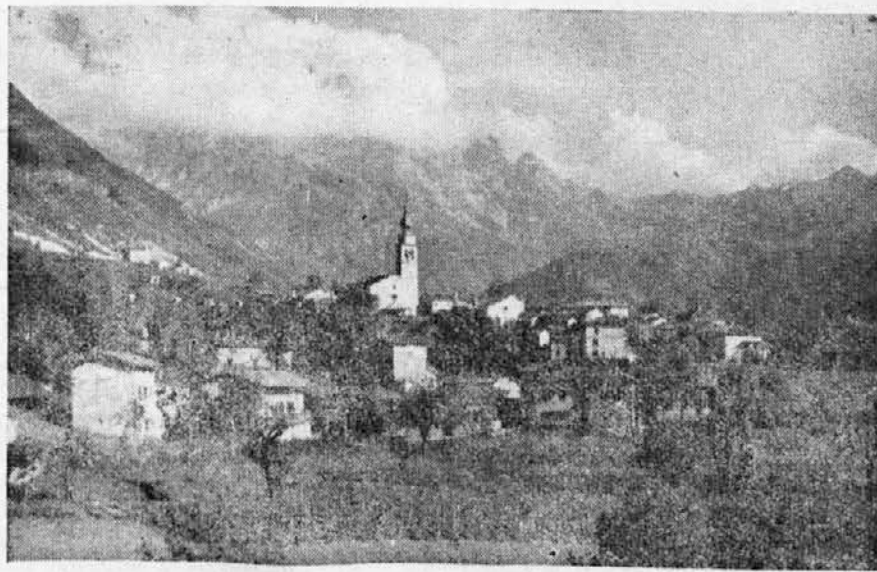
Vi sono anche alcuni sostantivi usciti al nom. sing. in — ev. Questi seguono la declinazione del primo tipo, però nel singolare hanno l'accus. eguale al nominativo, e lo strumentale in — ijo. Per esempio cerkev (chiesa), fa l'accus. cerkev, e lo strumentale — s cervkivo.

Se poi, vi sono, dei nomi in — a, preceduti da più di una consonante, per facilitare la pronuncia, al genitivo duale e plurale, si mette una — e. Es.: sestra (sorella) fa sester, iskra (scintilla), fa isker, svatba, fa svateb (delle nozze) ecc.

Ecco alcuni esercizi di traduzione: 1)

hiša je velika in lepa. 2) Njiva je dolga in široka. 3) Gora je visoka in strma. 4) Hiša ima streho. 5) Učenec ima knjigo. 1) La casa è deserta. 2) Le nonne sono buone. 3) Il ragazzo è della nonna. 4) L'inverno è lungo e freddo. 5) L'ape e la formica sono laboriose.

Dato che queste lezioni, hanno uno scopo, più che altro, illustrativo, e di guida, si consiglia, per chi voglia tener dietro ad esse, di acquistare una grammatica slovena col relativo vocabolario. Ottima è quella del prof. Nemeč, che si trova nelle librerie di Udine e Gorizia.

RAVENNA, SREDIŠČE REZIJSKE DOLINE

ZA NAŠE DELO

Kaj morajo vjedit naši kumetje o slinauki

Nje dugo, de smo bral u žurnalah, de tele zadnje cajte se je zaštjelo vič ku stuó slučaj u slinauke (afte) tu naših krajih. Zvjedli smo tud, de se ne brigajo tkaj provincijalni žvinozdrauniki, de bojo odgnal tole strašno boljezam od naših štal an zatuó smo mislil, de ne bo slabo kje povjedat gor mez tole boljezam, ki veliko škodo more nardit tud par nas če bi an dan paršlá. Judje gor od Mašer, ki mjel so u štalah tole boljezam; mrejo povjedat kuó je slinauka strašnuó huda an k'vk škode jim je bla parneslá. Zatuó pa parporočamo, de naši kumetje lepuó preberijo tel artikul an de naj lepuó ga preštudjerajo.

Boljezam od slinauke (afte) pride u naše vasi venč part kar se ukup kako žvino kje drugje, tuk' je bla al je še tista epidemija. Rjes je, de kar ukupimo kravo na tarze, za jo damou parpejat muoramo iti h žvinozdraunku, de nam bo nardiu čertifikat, de tela žvina nje-ma slinauke. Žvinozdraunik ji pogleda tu usta, gor na garču an tu noge an vidi, de nje obednega senjala od boljezme an kar nardi njega čertifikat an potje-gne njega sude za lon.

Kar kupmo žvino

Parpejemo damu kravo an za dva, za tri al za pet dni jo prime trešuka, gremo po žvinozdraunika an ka nam reče: je afta! Pa kuó more bit tuole začnemó mislit, či tu vasi nje slinauke an či te drug žvinozdraunik nam je nardiu čertifikat, de krava je bla zdrava, kje je moglá ušafat boljezam? Rjes je, de parnest je mogu u štaló slinauko kajsen pas, kajšno mače, vjetar al' pa ni, či smo bil po tarzeh. Vičkrat se godi, de glih tista krava, ki smo na tarze ukupil, al tu kajšni vasi tuk je al je bla slinauka, nam je boljezam u štaló parnesla. Glih tista krava, ki morbit ki žvinozdraunik kar nam je nardiu čertifikat, nam je povjedu, de je njema. Slinauka (afta) je na čudna boljezam, krava jo more mjet žej tri al pet dni an se ne še nič pozna ne tu ustah, ne ta na garč, ne tu nogah. Senjau nam da trešuka, ki žvino obime, trešuka, ki pride do 39,5 gradu kadar boljezam nje zlo huda an vič ku 40 kadar je tuj huda. Kadar trešuka pri-

me kravo an ki tela vam neče vič jest, kar sobto pogledta ji tu usta an bosta vidil na jeziku al na deslah mihjerje, ki boje zlo velic al majhani sekant če je huda boljezam. Prjet ku pridejo mihjerji, bosta vidil na jeziku rdeča rleke. Za mihjerjam začneje sline kravam tejč brez genjat an pru zatuó se ji prav slinauka. Krave genjajo jest an ne morejo vič prestopat. Jim pogledamo tu noge an videmo tud med parkjemi mihjerje Gremo jih moust an vidimo, de mljeko so skor usé zgubile an na garči potepavamo skule an mihjerje.

Če žvina zboli

Kuó se muoramo daržat u telih slučajih? 1) Muoremo sobto povjedat našim bližnjim od obljezme, de se bojo varval. 2) Pošjat sobto žvinozdraunika klicát, de ustavi poti od vasi an de uzame usé tiste ukrepe, ki on bo vidu, de so potrebni. 3) Parpimo psa, če imamo, zaprimo kakoše an mačke an usó tisto žvino, ki hoči okuol an bi širila boljezam. 4) Samo adán čd hiše naj hodi u štaló an tel se naj preoblječe usak krač, ki bo šu noter, an naj se preobuje. 5) Po duore an ta pred vrata od hiše an štaló nasujemo puno japna živega, de usak se bo dižinfetu kar prid: noter al pa kar gre vcn. 6) Ne nosit mljeka u mlekarnico dokjer boljezam ne genja, zak s tjeim mljekam muoremo še druge infetat an boljezam jo muorejo ušafat tud judje. 7) U štaló dižinfetamo usé z žvimi japnam an s kreolino. Usak dan naj se lepuó očedi štala an nimar dižinfetá. Kar smo do sadá povjedal se nanaša, de se boljezam ne širi okuol an sadá pa povjemó kuó se bouno žvino ru-na.

Povjedal smo, de žvina ne je an za de ne bo suha ratala bomo ji dajal jest s stakleno. Dajal ji bomo vino an kajšne beverone, ki bomo mogli napravít z nomalo moke an s tistim mljekam, ki od nje bomo pomozli. Usegá tuolega manko nih 15 do 20 litru na dan za te velike an 10 do 15 litru za te male. Dvakrat al trikrat na dan (hitró potlé, ki smo jim dal za jest) bomo namazal usta od žvine z ažejdam an soljó zmješano. Kadar boljezam: prime tud noge bomo tud dvakrat na dan očedil parkje an potlé gor posul »solfato di rame«, tist ki se vinjiko šprica, ki prjet smo lepuó stukli tu prah. Garču pa namažemo z vazelino. Lepuó je, de za trešuko bomo dal vsak an trkaj kajšne sulfamidike, ki jih bomo kupil u špecijariji an usak an trkaj bo korlo dat tud no malo čistila.

Boljezam more trajat od osem do de-

set dni an ves tal cajt bo korlo tuole djetat. Kadar krave začnejo nazaj jest, raj se jim daje črobno senuo an lahne reči, ki imajo veliko sostanco. Rjes je, de so hude posledice o tele boljezmi (krave spovaržejo, zgubijo usé mljeko, zmadlejejo an če je slinauka huda tud kre-pajo. Boljezam prime buj ta mlado žvino ku ta staro) an zatuó gledajmo, de se prej varjemo od nje. Za se varvat damo tele dobre nasvjete: 1) Ne ukupovati žvine, (prasetá, kakuoši, uce itd.) tu vaseh, ki je slinauka, ki je bla nje dugo. 2) Daržita nimar blizu vrat štale no malo živega japna an kar pridejo kupci naj dižinfetajo lepuó obutlic. 3) Če tu vas je slinauka an vi jo še njemate storite vaših kravam dat punture. Tele punture so dveh sort an glejte, de vas ne buodo nabrusil: »Sieroimperimune A-B«, ki ima hitro muoč an ki traja tri de osem dni an »Vaccino antiattos«, ki ne pokaze svojo muoč šelé čez nih 7-8 dni. Zatuó pa je dobro nučat obadva hnadu. Tele zdravila se ušafajo u Vidme par »Croce Azzurra«, Via Savorgnana, blizu tam, ki se ustavja korjera. ki iz Vidma peje u Štupco.

MARJANA

(Nadaljevanje s 4. strani.)

osme ure. Paršla je ura an pošral su se pruoč hiš Marjanini. Edvard je meo dru pletenicu an varco. Tu pletenic je olug puno blaga za jest an kajšna staklenca dobrega vina. Kadar su bli blizu hiše Edvard je reku: »Ti Tona počakaš tie, Petar naj gre na korca an u parvu mi dol skuoz napu pošlja tu pletenic za jest an u drugu pa tuole.« an dau mu je dnu lekteru. »Kadar boš konču, prideš nazaj dol an tie me čakta obadva.« Buogala sta ga an Edvard je šu pruoč uratam od hiše. Potuku je an reku: »Moreta luoš pod strjebu dnega buoze-ga frata, ki cest pot je donas naredu?« Mat Marjanina mu je odparla an frat kadar je u hišu paršu, kor požegnu je an reku: »Buog naj z vam: deklica!« Ed-

vard (frat) se je usednu. »Bosta ki jedu?« mu je rekla ta stara »Ja pa na kor, de mi boste nič parpravjala, usaku vičer mi Buog pošlja za jest.« Kar pošral su se je pruoč nap an začnu molit: »Ti, ki si gor nad nam, pošiljaj mi, ku nimar, večerjo«. Še genju nje molit, ki pletenica se je pokazala. Žene su ostale ku kamenuve, tuole vidit. Frat je uon uzeu blaguo an ga na mizu poluožu. Poklicu je h miz tud Marjanu an nje mater. Usi su jedil an dobru vinu pil. Kadar su končal jest, frat se je spek parblizu nap an začnu molit: »Jast zahvalim tebe, ki gor nad nam stojiš an prosim te, de mi pošlju »instrucione«, za kam bom šu jutre toju vjeru pridigati. Pletenica se je nazaj pokazala an frat je uon ž nje uzeu lekteru. Odparu ju je an čitu. Kar pokieknu se je na tla an začnu uekat: »Njesam urjedan!« Tuku se je na pet. »Ka je«, mu je rekla ta stara, »ka se je zgodilu?« Frat ji je dau lekteru.

Menjava denarja

Zlata šterlina	L. 3400-3500
Napolejon (Marengo)	» 6475-6550
Dclar	» 685- 689
Frank francoski	» 157- 159
Frank švicarski	» 157- 158
Šterlina karta	» 1525-1575
Šiling avstrijski	» 20,50-21,50
Zlató po gramu	» 880- 890

Uzela je očale an čitala: »Oženu beš Marjanu... ar od vas se bo rodio narvenč papeš, ki po Sv. Petre je biu na svjete. Ne kor, de bota šla u cjerkvo, tu uona sta dva frata, odprita ju urata an vas boju poročil.« Mat Marjanina je tje-la uon s pamet prit; narvenč papeš uon z njih hiše, kar hitru je šla urata od-pjerat.

Dva frata sta not paršla. Marjana an Edvard sta že klečale. Precá sta bla požegnena an poročena. Spat sta šla kup an u hiš su ostal dva frata an ta stara, ki je rada nosila pljažu. Tud oni su šli spat.

Kadar je oiu dan, u hiš je mat Marjanina kafe kuhala. Potje je šla na kurador an zauknila: »Gaspuodi, je že dost ura, sonce je vescko, dol ustanita«. Lila je kafe an paršla sta u hišu dva...fanta, Petar an Tona, ki suknje sta mje-la pot pasko. Kar pogla je uon z rok pa-dla an uekat je začela: »Marjana, Mar-jana... ubi ga!« Petar an Tona sta ute-kla. Paršla sta čje uon an vidla sta oknu Marjanino se odprjet. Ku puša je uon skočnu Edvard. Usi tarje su letjel po pot an suknje uljekli. Kadar su bli de-leč, šele su čul Marjanu an nje mater uekat an jokat.

Takuo ki čjeta ju zaprita tolu pravcu, jast mislim, de ža mliu cajta potle Edvard an Marjana sta se zarjes poroč-la an mje-la sta dnega lepega otroka, ki nje papeš ratu... pa adan fajst jagar, ki nikdar nje žlaga falu.

Odgovorni urednik: TEDOLDI VOJMR
Tiskala: Tiskarna Lucchesi - Gorica
Z dovoljenjem videmskega sodišča št. 47.

GOSPODARSTVO

Državna pomoč za razvoj sadjarstva an kokošjereje

Ministerstvo za agrikulturo tu Rime je določilo, de se da agrarnemu inšpetoratu v Vidnu 4 milijone an dve stuo taužent lir za uzdignit sadjarstvo an kokošjerejo u krajah naše provincije, ki ležijo nad šest stuó metru visoko od morja.

Za sadjarstvo je blo določeno dat dve stuó lir za usako usajenó sadno drevje, a je potreba, de jih sadjar usadi u tjem ljetu najmanj 50. Za kokošjerejo je blo določeno dat pet stuó lir za usako glavo, ampa jih je trjeba kupit najmanj dve. Potlé je določeno tud, de se bo dalo petdeset par cent pamoši par zidanju novih kokošarju, do 40 taužent lir.

Tist, ki če mjet pamuč muora napravít prošnjo na Ispettorato Agrario Provinciale di Udine, Via Prefettura.

Kambjali ki so šle u protest mjeseca otuberja

Podatke, ki jih mi napišemo so tisti uzeti od seznama protešte kambjarje, ki so loženi tu kanceleriji tribunalja. Ce bo kajšna pomota, »Matajur« se ne uzame

odgovornosti. Tistim pa, ki jih bo interesalo, mi bomo u drugim napisali popravila an pojasnila.

Brasiola Dominik iz Ahtra	» 10.000
Belé Marija iz Čedada	» 2.500
Ciano Natale iz Čedada	» 50.000
Caucila Henrik iz Črnega vrha (Podbenesec)	» 6.500
Cecchini Gizela iz Ahtra	» 27.000
Cappellaro Lia iz Čedada	» 6.000
D'Andrea Avgusto iz Čampejá	» 6.000
D'Andrea Avgust iz Čampejá	» 6.770
Degni Nikolaj iz Čedada	» 4.000
Grandis Hehtor iz Čedada	» 190.000
Leonarduzzi Marij iz Maline	» 43.750
Luis Gilda iz Čedada	» 15.000
Luis Gilda iz Čedada	» 27.000
Luis Gilda iz Čedada	» 40.000
Malagnini Alojz iz Čedada	» 2.000
Maschioni Gastone iz Čedada	» 6.000
Nicoletti Jožef iz Čedada	» 4.000
Piccaro Lisetto iz Torjana	» 3.000
Saligoj Marija iz Oblice	» 3.000
Testa Jožef iz Čedada	» 30.000
Ugliola Vincenc iz Čedada	» 20.000
Ugliola Vincenc iz Čedada	» 20.000
Zorzutti Alojz iz Gor. Mjerse	» 4.000

Beneška ljudska pravca: Zakopano zlato na Kaninu

Nekoč so pravili, da je na Kaninu za kopano zlato, a nihče se ni upal tja, ker

je strašilo. Trije mladeniči pa se vseeno dogovore, da gredo kopat zlato. Odsli so

na Kanin in si tam zgradili malo leseno kočico. Začeli so kopati od zore do mra-

ka a prvi dan o zakladu ni bilo najmanjšega sledu.

Po sončnem zatonu so zanetili ogenjskuhalni večerjo, potem pa mirno zaspali.

Ponoči jih prebudi grmenje in rožljanje. Vsi trije so se zelo prestrašili, ker pa so

mislili, da so bile le sanje, so naslednje jutro nadaljevali s kopanjem. Ko pride

zopet noč se ponovi isto grmenje, koča se je tresla in videli so sanega vraga.

Mladeniči so spoznali, da je sam vrag, ki čuva zlato in zato so prestrašeni zbe-

žali domov. Ljudje so se jim smejali in sedaj nihče več ne išče zlata na Kaninu.